

Додаток
до рішення _____ сесії
Комсомольської ради VII скликання
від _____ 2017 року № _____ -VII

ДОВГОСТРОКОВА ПРОГРАМА
природоохоронних заходів Комсомольської селищної ради
на 2017-2020 роки

с.мт. Слобожанське 2017 рік.

Характеристика сучасного екологічного стану території Комсомольської селищної ради

Більшість екологічних проблем на території ради виникають внаслідок широкого використання енергоносіїв, головним чином, вугілля і нафтопродуктів, а також розміщенням відходів та скидами забруднених зворотних вод комунальних господарств.

Природні кліматичні та фізико-географічні умови характеризуються наступними показниками:

- зима затяжна, нестабільна, але не сувора, з частими відлигами, інколи настільки інтенсивними, що поверхня землі повністю звільнюється від снігового покриву;

- середньомісячні температури найбільш холодного місяця січня - 8,2 °С;

- констатується значне коливання температурних показників та параметрів снігового покриву, відносна вологість взимку збільшується до 80-90%.

- літо помірно тепле, інколи жарке з недостатньою кількістю опадів, самий теплий місяць — липень, його середньодобові температури повітря сягають 21,5 °С, максимальні температури - в межах 37-40 °С;

- середні річні суми опадів змінюються від 457 до 568 мм.

Територія ради розташована в лісостеповій зоні, у геоморфологічному відношенні приурочена до першої надзаплавної тераси р. Сіверський Донець і знаходиться в межах Полтавської рівнини, що входить до Полесько-Дніпровської низовини.

У геологічній будові району беруть участь осадові породи від девонської до четвертинної систем включно, у процесі буріння гідрогеологічних свердловин були розкриті крейдяні, палеогенові й четвертинні відклади.

У процесі виробничої діяльності господарського комплексу, в т.ч. Зміївської ТЕС, констатується значна негативна дія на стан довкілля, в т.ч. на стан атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунтів, біоти.

Атмосферне повітря

Територія Комсомольської селищної ради зазнає постійного впливу від Зміївської ТЕС, оскільки знаходиться майже в центрі 30-ти кілометрової зони впливу підприємства. На долю ЗТЕС приходить близько 80 % всіх викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря Харківської області.

Для Зміївської ТЕС найбільше поширення має забруднення золою з максимальним радіусом 16 км для досягнення розсіювання на рівні 1 ГДК.

У осінньо-зимовий період на території ради спостерігаються димові смоги, що обумовлено викидами Зміївської ТЕС. Взимку створюються особливо важкі умови для розсіювання і накопичення шкідливих домішок, здатних викликати критичну ситуацію.

Головними чинниками негативного впливу Зміївської ТЕС на стан повітряного басейну є використання низькосортного палива та низька ефективність існуючих золоуловлювачів.

Водні ресурси

Територія ради належить до зони гідрологічного впливу Зміївської ТЕС. Встановлено перевищення вмісту деяких забруднюючих речовин, зокрема важких металів, заліза, нітритів, у порівнянні з їх ГДК для питних вод.

Основні водні об'єкти – озера Лиманської групи.

Озера Лиманської групи найбільше потерпають від техногенного впливу. Озеро Лиман, найбільше у басейні Сіверського Дінця, має загальну площу 1268,84 га, як водойм-охолоджувач належить Зміївській ТЕС згідно акту на право постійного користування землею.

До єдиної гідрографічної схеми, крім озера Лиман, відносяться озера Чайка, Светличне, Камишевате, Личеве, а також намивна карта та обвідний дренажний канал золовідвалу ТЕС.

Вторинним водокористувачем озера Лиман є Лиманське державне виробниче сільськогосподарське рибоводне підприємство, згідно договору «Про сумісне користування водоймою–охолоджувачем від 30.01.1996 р».

Два ставка загальною площею 0,25 га, які належать Лиманському ДВСГРП (рибгоспу), заповнюються водою на період вирощування рибного малька – сезонно.

Рекреаційне використання водоохоронних територій і, зокрема,

прибережних зон озер Лиманської групи з впровадженням сучасних технологій капітального будівництва сприяє перевищенню допустимих екологічних навантажень і руйнуванню берегової лінії, знищенню об'єктів флори і фауни, погіршує гігієнічні та екологічні характеристики води.

У ґрунтових водах в районі Зміївської ТЕС і смт. Слобожанське відмічається високий вміст сольових показників, а також вміст металів, що перевищують відповідні норми ГДК. Прямий техногенний вплив на якісний склад ґрунтових вод здійснюється при фільтрації забруднених вод на об'єктах Зміївської ТЕС: проммайданчику, золівдвалів, звалищі ТПВ; внесені наднормативної кількості добрив та засобів захисту рослин.

Джерелами забруднення підземних вод також є невідповідність умов утримання артезіанських свердловин та неналежний санітарний стан їх захисних зон. Тому необхідно виявляти та своєчасно проводити ліквідаційний тампонаж покинутих свердловин.

Земельні ресурси

Ґрунти на території, прилеглій до Зміївської ТЕС, знаходяться під прямим техногенним впливом ряду мікроелементів, важких металів і органічних речовин, що фіксуються у збільшеній концентрації відносно фону підстилаючих ґрунтів.

Сумарна радіоактивність і фон гамма-випромінювань перебувають на рівні природного.

По результатам досліджень ґрунтів на сільськогосподарських землях, перевищення ГДК по важким металам досягає 1,1-2,8, класифікуючись як помірно небезпечні. Відзначається підвищений вміст міді, нікелю, свинцю на заході й північному заході територій пріоритетного впливу викидів Зміївської ТЕС.

В зоні впливу звалища твердих побутових відходів санітарно-мікробіологічний стан ґрунтів характеризується як забруднений і сильно забруднений.

Землекористування на території Комсомольської селищної ради характеризується наступними показниками:

- Землі населених пунктів - 324,2 га;
- Загальна площа земель за межами населених пунктів - 14631,9 га

в тому числі:

- землі недержавних сільськогосподарських підприємств – 2591,5 га,
землі державних сільськогосподарських підприємств – 5500,3 га,
землі фермерських господарств – 81,0 га,
землі, передані фізичним особам для оренди, паїв – 429,3 га,
в тому числі:
особисті, селянські господарства – 94,2 га,
ділянки для городництва – 260,9 га,
ділянки для садівництва – 146,7 га;
- Землі установ, організацій – 135,2 га;
 - Землі промислових підприємств – 563,7 га;
 - Водоймища – 1556,0 га;
 - Землі оборонного значення (полігон) – 3069,0 га;
 - Землі запасу – 105,7 га;
 - Землі резерву – 69,3 га;
 - Землі загального користування – 29,1 га.

Поводження з відходами

Зміївська ТЕС є одним із основних джерел накопичення твердих промислових відходів (загальна площа золовідвалу близько 350 га), які мають багатоплановий вплив на навколишнє середовище, зокрема на території Комсомольської селищної ради.

При фільтрації забруднених вод на об'єктах Зміївської ТЕС (проммайданчику, золовідвалів, звалищі ТПВ) здійснюється прямий техногенний вплив на якісний склад ґрунтових вод та забруднення ґрунтів.

На території смт. Слобожанське, селищ Благодатне та Донець є потреба у вдосконаленні системи централізованого збору та вивезення для захоронення, перероблення, утилізації ТПВ від населення. З цією метою у цих населених пунктах необхідно замінити застарілі та встановити нові технічні засоби збору та вивезення ТПВ.

Полігон ТПВ в смт. Слобожанське потребує реконструкції та виконання додаткових заходів щодо попередження / мінімізації негативного впливу на довкілля.

Кінцеве видалення відходів характеризує динаміку та напрям змін в обсягах видалення відходів, дозволяє оцінювати тиск на навколишнє середовище через місця видалення відходів, у тому числі їх окремих категорій.

Біорізноманіття

Значними факторами негативного впливу на стан природних комплексів є полігон ТПВ, золівдвали Зміївської ТЕС, садові кооперативи та фермерські господарства, де застосовуються хімічні засоби захисту рослин.

Об'єкти рослинного світу, що утворюють зелені зони на території селищ, сприяють зменшенню шумового навантаження на житлову зону, поліпшують стан атмосферного повітря та мають естетичну та виховну функцію.

Стан зелених зон і зусилля на їх утримання є незадовільними. Більшість дерев, які повинні нести захисну функцію, досягли вікової межі, частина вражена омелою. Тому необхідно проводити інвентаризація об'єктів, упорядкування та розширення зеленого господарства.

Шляхи та способи вирішення проблеми

На протязі останніх років в селищах, що відносяться до Комсомольської селищної ради, констатується певний рівень соціальної напруги серед місцевих мешканців, зумовлений негативною дією підприємств промислової зони на довкілля.

Забруднення довкілля є однією із основних причин погіршення показників здоров'я населення.

Шляхи вирішення екологічних проблем на території Комсомольської селищної ради полягають у посиленні ролі екологічного управління та врахуванні екологічної складової сталого розвитку наряду з економічною та соціальною складовими. Для цього необхідне впровадження екологічного програмування та неухильне виконання прийнятої екологічної програми.

Довгострокова програма природоохоронних заходів Комсомольської селищної ради є інструментом для вирішення екологічних проблем населених пунктів Комсомольської селищної ради та охорони навколишнього природного середовища. Усі управлінські рішення мають бути спрямовані на досягнення стратегічно обумовленої мети.

Мета, строки виконання та пріоритетні напрями завдань Програми

Метою Програми є:

- визначення та впровадження екологічної стратегії сталого розвитку в екологічній політиці Комсомольської селищної ради;
- покращення існуючого стану навколишнього природного середовища шляхом реалізації природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів;
- забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Програма сприятиме:

- зменшенню рівня забруднення навколишнього природного середовища, запобіганню негативного впливу на населення території ради;
- попередженню негативних змін у екологічному стані території внаслідок господарської діяльності;
- впровадженню «Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року» та «Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2016–2020 роки»;
- підвищенню рівня екологічної освіти та виховання населення.

Терміни виконання Програми

Довгострокова програма природоохоронних заходів Комсомольської селищної ради на 2017-2020 роки.

Пріоритетні напрями завдань Програми

Визначенні пріоритетні напрями реалізації екологічної політики Комсомольської селищної ради є основними у проведенні ефективної і цілеспрямованої діяльності у сфері охорони довкілля території ради.

Визначення пріоритетності необхідне для врахування при :

- розробленні першочергових заходів Програми;
- прийнятті рішень щодо першочерговості фінансування заходів Програми.

Враховуючи сучасний екологічний стан території Комсомольської селищної ради та існуючі фактори негативного впливу на нього, пріоритетними напрями завдань програми для охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів на території ради є:

- 1 – охорона та раціональне використання водних ресурсів;
- 2 – оптимізація поводження з відходами;
- 3 – охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів;
- 4 – підвищення рівня екологічних знань та виховання екологічної свідомості громадськості.

Напрями діяльності, завдання та заходи Програми

Структура Програми враховує пріоритетні завдання спрямовані на вирішення цілого комплексу природних проблем, з урахуванням зацікавленості всіх адміністративних територій району. Напрями діяльності та завдання Програми спрямовуються на вирішення першопричин найбільш пріоритетних проблем, що має призвести до ліквідації або запобіганню негативних наслідків природокористування.

Завдання і заходи з виконання Програми, які визначено у Додатку 1 до Програми, спрямовані на наступні пріоритетні цілі та напрями діяльності:

1. Охорона та раціональне використання водних ресурсів.

Основні завдання цього напрямку:

покращення якості зворотних вод шляхом підвищення ефективності функціонування водопровідно-каналізаційних господарств та очисних споруд;

поліпшенням стану та благоустрій водойм;

локалізація та консервація джерел забруднення підземних вод.

Для реалізації цих завдань плануються заходи щодо:

- реконструкція системи роздільних каналізаційних мереж і технічних споруд на них у сел. Донець;
- проектування та Будівництво обвідного каналізаційного колектору та КНС смт. Слобожанське;
- будівництво оборотних систем виробничого водопостачання а також системи послідовного і повторного використання води, в т.ч. води, що надходить від інших підприємств у смт. Слобожанське;
- реконструкція полігону по захороненню твердих побутових відходів з будівництвом сміттєспалювального заводу, лінії сортування ТПВ, ділянки складування ТПВ;
- виконання робіт, пов'язаних з поліпшенням гідрологічного стану та упорядкуванням захисних зон водойм;

- проведення інвентаризації не діючих артезіанських свердловин, що розташовані на території Комсомольської ради;

- проектування та санітарно-технічний тампонаж не діючих артезіанських свердловин, розташованих на території Комсомольської селищної ради.

При упорядкуванні захисних зон водойм перш за все слід звернути увагу на приведення у належний санітарний стан рекреаційних зон на оз. Лиман, а також недопущення розораності земель, складування добрив, несанкціонованих звалищ сміття у захисних зонах водойм біля садово-городничих ділянок.

Виявлення не діючих артезіанських свердловин та їх санітарно-технічний тампонаж, зокрема покинутої свердловини у сел. Благодатне сприятиме ліквідації джерел забруднення експлуатованих підземних вод через фільтрацію в місцях штучного порушення цілісності водотривких порід.

Виконання цих заходів дозволить отримати наступний природоохоронний результат:

- запобігання забруднення ґрунту, поверхневих вод та підземних водоносних горизонтів неочищеними зворотними водами;
- зменшення обсягів водоспоживання з природних джерел;
- попередження забруднення водних об'єктів з поверхневим стоком;
- ліквідація джерел забруднення підземних вод.

2. Оптимізація поводження з відходами.

Основні завдання цього напрямку:

- забезпечення екологічно-безпечного централізованого збирання та своєчасного вивезення ТПВ;
- впровадження вторинного використання відходів;
- ліквідація джерел санітарного забруднення відходами.

Для реалізації цих завдань плануються заходи щодо:

- придбання спецавтотранспорту та іншої техніки для централізованого збору і вивезення ТПВ та несанкціонованих звалищ;
- придбання та встановлення функціональних контейнерів для збору ТПВ і великогабаритних відходів, вуличних урн для сміття, оновлення фізично застарілих контейнерів та урн;

- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення та захоронення ТПВ з території Комсомольської селищної ради;
- проектування та будівництво комплексу для компостування органічних ТПВ;
- ліквідація існуючих несанкціонованих звалищ;
- інформаційне забезпечення комунального підприємства, відповідального за санітарне очищення території та моніторинг видалення ТПВ.

Благоустрій та забезпечення чистоти території в смт. Слобожанське, сел. Благодатне, сел. Донець, в тому числі збирання та вивезення твердих побутових та великогабаритних відходів від населення регламентується «Правилами благоустрою населених пунктів Комсомольської селищної ради», які затверджені рішенням ради № 1656 – V сесії V скликання від 21 жовтня 2010 року. Для виконання зазначених дій необхідне придбання та оновлення спеціального транспорту, контейнерів, а також організація постійних дій по збору та вивезенню ТПВ, багатогабаритних відходів та видалення сміття з несанкціонованих звалищ. Оптимізація зазначеної роботи має включати інформаційне забезпечення комунального підприємства, відповідального за санітарне очищення території та моніторинг видалення ТПВ, в тому числі комп'ютеризацію та створення баз даних.

3. Охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів.

Основні завдання цього напрямку:

- упорядкування та розширення зеленого господарства;
- проведення заходів з озеленення території;
- створення зелених захисних смуг на межі санітарно-захисних зон (СЗЗ) підприємств.

Для реалізації цих завдань плануються заходи щодо:

- ліквідація негативних наслідків стихійних явищ;
- упорядкування та розширення зеленого господарства на території Комсомольської селищної ради;
- інвентаризація об'єктів зеленого господарства;
- відновлення техніки для обслуговування об'єктів зеленого господарства;
- озеленення та утримання зелених насаджень на території Комсомольської селищної ради;

- висадження зелених насаджень (квітів, саджанців, засівання газонною травою);

- проектування, реконструкція та капітальний ремонт об'єктів зеленого господарства Комсомольської селищної ради;

- проектування та утворення нових, упорядкування існуючих захисних смуг дерев та кущів на межі СЗЗ Зміївської ТЕС та інших виробничих об'єктів.

Розширення зеленого господарства та упорядкування існуючих об'єктів на території селищ дозволить значно поліпшити екологічний стан території, сприятиме покращенню мікроклімату, очищенню атмосферного повітря збереженню його вологості у засушливі періоди, створенню осередків для здорового відпочинку населення.

До об'єктів благоустрою у сфері зеленого господарства населених пунктів зокрема належать: парки, парки культури та відпочинку, лісопарки; районні сади; сквери; зони рекреації; зелені насадження в охоронних та санітарно-захисних зонах; прибережні зелені насадження; зелені насадження прибудинкових територій (згідно «Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України», що затверджені наказом Мінбудархітектури України від 10.04.2006 року за № 105).

Внаслідок надзвичайних ситуацій, що пов'язані із стихійними явищами, такими як буревії, сильні зливи, снігопади, обледеніння тощо, на вулицях селищ та у рекреаційних зонах виникають небезпечні завали дерев, замулення доріг та комунікацій, утворюються захаращення габаритними уламками. Такі випадки потребують негайного відновлення екологічної та санітарної безпеки, проведення невідкладних робіт, що пов'язані із попередженням соціальної напруги.

Виконання цих заходів дозволить отримати наступний природоохоронний результат:

- покращення стану об'єктів зелених насаджень та поліпшення екологічної ситуації;

- зниження рівня забруднення атмосферного повітря житлової забудови викидами промислових підприємств;

- покращення інформаційного забезпечення екологічного управління.

4. Підвищення рівня екологічних знань та виховання екологічної свідомості громадськості.

Завдання цього напрямку передбачають підвищення рівня екологічної культури, знань та поінформованості громади, а також підвищення рівня екологічного управління.

Для реалізації цих завдань плануються заходи щодо:

- розробки та впровадження навчальних програм з дбайливого відношення до природного середовища;
- розробки програми екологічного виховання населення, навчання основам екології та санітарії, в т.ч. роздільного збору ТПВ;

Виконання Програми забезпечить покращення існуючого стану навколишнього природного середовища і сприятиме розв'язанню проблеми негативних змін у екологічному стані території Комсомольської селищної ради, що виникли внаслідок господарської діяльності.

Обсяги та джерела фінансування

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, у тому числі спеціальних фондів охорони навколишнього природного середовища.

Орієнтовний обсяг фінансування заходів Програми в цілому становить 165 767,00 тис. гривень, в тому числі.

Остаточна кошторисна вартість та терміни виконання заходів можуть бути скореговані на підставі проектних рішень.

Фінансування заходів, які передбачають попереднє проектування, здійснюється при наявності проектно-кошторисної документації (ПКД).

Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація та контроль виконання Програми здійснює Комсомольської селищна рада.

До супроводження виконання Програми та координації робіт можуть бути залучені компетентні наукові організації.